

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

ל.

עין משפט
נר מצוה

דנפיש פסידייהו. שרוב עבודת קרקעות שלהן צעורים היתה אף חרישת הכרמים וצליחתם מנהיגים כלי המחרשה בעגלה בין שורות הכרם עם הצוררים ונותנין שם העגנים לפיכך אם אין הצעלים עליהם יש הפסק גדול שאין דרך הפועלים לחוס על הכרם ועל הצוררים ומנהיגים אותן על הגפנים ועל הנטיעות והם מתקלקלין והשוורין נסמדין וישגרים: **מגור.** קביל"א בלע"ז: נודמנו לו אורחים. קס"ד טעמא משום דמתכבד בהם ואיכא לגוריה ולכרו: שאני **הספ דקא קלי לה.** בשטיחה זו הוא שורפה ומה היא שרפתה: אי משום **עינא.** שמשלוט בה עין רע של אורחין: אי משום גנבי. פן יגנבה האורחים: הכניסה לרצקה. בעגלה ערופה קא'. רצקה קופל"ה בלע"ז שמדביקים שלש בעמות או ארבעה בלואריהן זו אל זו ודשים הדשה: **כשירה.** הואיל ולא נתכוון שמדוש: **ואם נשזיל שטיק וסידוש.** שהיתה אמה דשה והכניס את הצמח לשם שטיק ואף נתכוון שמדוש פסולה: **הא לא דמיא.** מיוצא היא: שכן **עליה עוף.** צפרה אדומה קאי: **עלה עליה זכר פסולה.** שנאמר^א אשר לא עלה עליה עוף ומה שאין לי אלא עול כו' במסכת סוטה (דף מו.). והאי הכניסה לרצקה ודשה ללא ניחא ליה בה דמיא לשכן עליה עוף: **משמש נפן בחמין.** וכ"ש בלונן: **אכל לא ע"י האור.** לא יתן הכלי על האור: **מגרופות.** ודיל"ש עשיין לגרוף הכירות או להפריש מאניס המדובקים: **שפתיון.** פוגמן. מאי **ענייניה גביה.** מה לו להשתמש בו יצא בעליו וישתמש בו: **והפעלמה מהס.** וללמדך בה שמוחר להתעלם: **ופעמים שאי אמה מהעלם.** דכתיב^ב לא תוכל להתעלם: והוא צניס **הקצרות.** האבדה צנית הקצרות: **ואינה לפי כבודו.** ששיצנה: או שהיה **נעל מלאכה שלו.** שיצטל בהשגחה מרובה על דמי הצניס: **האי עשה.** השב טשיס^ג. ואע"ג דלא תעשה נמי איכא אין לא תעשה מועיל לדחות לא תעשה אלא עשה הוא דקא דמי ליה כדאמרין ביצנות (דף כה.). **לא תעשה ועשה.** לנפש לא יעמא קדושים יעו^ד: **והתעלמת פעמים שאתה מתעלם ופעמים שאי אתה מתעלם הא כיצד יהיה בהן והיא בבית הקברות או שהיה זקן ואינה לפי כבודו או שהיתה מלאכה משל חבירו לכך נאמר והתעלמת מהם למאי איצטרך קרא אילימא לכהן והיא בבית הקברות פשיטא האי ועשה ותו לא רחינן איסורא מקמי ממונא אלא לשלו מרובה משל חבירו מדרב יהודה אמר רב נפקא ר' יהודה אמר רב אפם כי**

בתורי דנפיש פסידייהו. ר"ח גרס צמורי פירוש פועלים שמוליכים השורים לחרישה ואין מעמיקין המחרשה שלשה טפחים ואין הזרע נקלט היטב^א: **לצורכו ולצורכה מאי.** דוקא ציטוט כמות מציעא ליה וכל דדמי ליה דשמא ייחנה שטוחה יומר מנדי לורכה עד שיתקלקל אצל צספר אמרינן דקורא בהן אף ג"ג לזורכו הוא כמו לורכה ולא גורין דליכא למיחש למדי כיון שקצבו לו זמן אחד לשלשים יום או אחד ל"ג חדש ולא ילמוד בו בתחלה גם לא יקרא וישנה וכלי נחשת דמיא לקמן דמשמטא אפי' בחמין וכלי כסף בלונן אפי' לזורכו מותר כיון שעל ידי אותו תשימש אינו יכול לצא ליה לקלוק ומדע דאי דוקא לזורך הכלי מנין פריך פקדון מאי עדימיה גביה מאי שיהא שומר ש לו לעיין שלא יתקלקל אע"פ שהצעלים אינם אומרים לו להשתמש:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

בתורי דנפיש פסידייהו: שוטחה לצורכה אבל לא לכבודו וכו'. איבעיא להו לצורכו ולצורכה מאי ת"ש שוטחה לצורכה לצורכה אין "הא לצורכו ולצורכה לא אימא סיפא אבל לא לכבודו ולצורכה לא אימא מהא לצורכה ולצורכו שפיר דמי "אלא מהא ליכא למושמע מינה ת"ש "לא ישמחנה לא על גבי מטה ולא על גבי "מגור לצורכו אבל ישמחנה על גבי מטה ועל גבי מגור לצרכה נודמנו לו אורחים לא ישמחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגור בין לצורכה בין לצורכה שאני התם דמקלא קלי לה אי משום עינא אי משום גנבי תא שמע "הכניסה לרצקה ודשה כשירה בשביל שתיק ותרוש פסולה והא הכא דלצורכו ולצורכה הוא וקתני פסולה שאני התם דאמר קרא "אשר לא עובד בה מ"מ אי הכי אפילו רישא נמי הא לא דמיא אלא להא "דתגן ישכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה מאי טעמא כדרב פפא דאמר רב פפא אי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא אפילו ממילא ואי כתיב עובד וקרינן עובד הוה אמינא עד דעבד בה איהו השתא דכתיב עובד וקרינן עובד בעינן עובד דומיא דעבד ימה עובד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה: כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהן וכו'. ת"ר "המוציא כלי עץ משתמש בהן בשביל שלא ירקבו וכלי נחושת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור מפני שמשחיקן וכלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחיקן "מגרופות וקרדומות משתמש בהן ברך אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא ינע בהן עד שיבא אליהו "כדרך שאמרו באבירה כך אמרו בפקדון פקדון מאי עבדיתיה גביה אמר רב אדא בר חמא אמר רב ששת 'בפקדון שהלכו בעליהן למדינת הים: מציא שק או קופה [וכל דבר] שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול: מנהני מילי "רת"ר^א

קלו א מיי פ"ג מהל' גזילה ואפיה הל' יא סמך עשין עד טו"ע ח"מ ב רב ספיק י"א קלו ב ר ד מיי פ"ג מהל' רוצח הל' ג ופ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז סמך עשין עד הלל: קלח ה ר ז ח מיי פ"ג מהל' גזילה ואפיה הלכה ז סמך עד טו"ע ח"מ פ"י רב ספיק י"א: קלח ט י מיי שם הל' י"ב ופ"א מהלכות שאלה ופקדון הלכה ז סמך שם טו"ע ח"מ פ"י רב ספיק י"א כ"כ: קב ב מיי פ"א מהל' גזילה ואפיה הל' י"ב סמך עשין עד טו"ע ח"מ פ"י רב ספיק י"א: קבא ל מיי שם הלכה ג סמך שם טו"ע ח"מ פ"י רב ספיק י"א: קבב ב מיי שם פ"ב הלכה א סמך שם טו"ע ח"מ פ"י רב ספיק י"א: קבג ג מיי פ"א שם הלכה י"א ופ"א מהלכות מירוח הל' טו:

רבינו חננאל

שלא הוחמו כל צרכן כי קשין הן לגרוף מאד והוא שהוחמו בכלי מתכות. ויש אומרים פושרין הן הלוחשין ושאר שמעתא דר' יוחנן פירשנום בפי כיתויה הדין. ושוטחה לצורכה אבל לא לכבודו מביעין לן לצורכה ולצורכו מאי ת"ש שוטחה לצורכו וכו' ת"ש לא ישמחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגור אפשיטא. פי' לרצקה פסמה מלשון עגלי מרבק. ת"ש הכניס לגולה לרצקה ובהליכתה דשה בגריליה בתבואה שבדורן כשירה בחבלו שתיק משוי אמר ותרוש פסולה ופשוטה היא. ת"ש מה דתנן במסכת פרה שכן עליה עוף כשירה עלה עליה זכר פסולה והא עליית עליה זכר לצורכו ולצורכה היא וקתני פסולה. ודחי' זכר פפא ואמר כל מלאת דניחא ליה אע"ג שלא עשהא בריים מעשיו הן ודיקן מרבח עבד וקרינן עובד: מצא כלי חרש וכלי נחשת משתמש בהן לצורכן אבל לא לשחקן מצא כלי עץ משתמש בהן שלא ירקבו כלי נחשת משתמש בהן בחמין אבל לא על ידי האור. כלי כסף משתמש בהן בצונן אבל לא בחמין מפני שמשחיקן. מגרופות וקרדומות משתמש בהן אבל לא בקשה מפני שמפחיתן כלי זהב וכלי זכוכית לא ינע בהן עד שיבא אליהו כדרך שאמרו באבירה כך אמרו בפיקדון שהלכו בעליהן למדינת הים. מצא שק או קופה שאין דרכו ליטול הרי זה לא יטול אלא אם רוצה לעשות לפנים משורת הדין כר' ישמעאל. פי' פקחא דאורייתא חבילה של חרות יגע דקל. פי' וקא מתפח יגע והניח משאו לארץ כרי ליופיה. לא חרבה ירושלם אלא מפני שהעמידו דבריהם על דין

תורה ולא עשו לפנים משורת הדין. ת"ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד זקן ואינה לפי כבודו והיא בבית הקברות לא צריכא מאי טעמא דהא כהן מורחה בטומאה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדושת קדושים יהיו לאלהיהם לא תעשה שנאמר לנפש לא ישמא בעמיו והשחב אבירה עשה היא שנאמר חשיב לאחי' ולא אחי עשה ודחי את לא תעשה ורעה ורוב לא רחינן איסורא מקמי ממונא. תעשה ורעה ורוב לא רחינן איסורא מקמי ממונא.

תורה אור השלם

1 ויהי העיר הקרובה אל הקהל לקדש זקני העיר והוא צבילת זקני אשר לא עבד בה אָשֶׁר לא מִשְׁקָה בעל: דברים כ"ג 2 לא תראה את שור אָדוּךְ או את שׂוֹי נְדָחִים וְהִתְעַלַּמְתָּ מִדָּם הַשֶּׁבַע תִּשְׁיֶבֶם לְאֻחֶיךָ: דברים כ"ב 3 אפס פי לא יזיקה פך אבינו פי בך ירקב י"י בארץ אשר י"י אלהיך נתן לך נחלה לרשתה: דברים ט"ד

לעני רש"י

קביל"א [קביל"א]. יתר. קרול. קופל"ה [קופל"א]. צמר. ודיל"ש. קונקט.

מוסף רש"י

בתורי יספור פועלים לחרוש ויכחו ששורים ויסקנו [לון נחמה] וצמרת ודברים והמלאכה לא תעלה לנפש שאין מושקין לכן [וחזיקו ל"ב] אלא מהא איתא למשמע מינה. ודחי' ממני לאו טלה דוקא. אלא חרש מנייה דוקא. או חרש או סיפא. ומאן אידך אנו הואיל ולא ידעין לה עשין דוקא דנגמר מיה' [שבת קכ"א]. לצורכה. כדי שלא יאכלו עש [פסחים כ"ב]. הכניסה לרצקה. עגלה ערופה. רצקה קופל"א בלע"ז. שקיטין ארבע פרות יצח [שם כ"ב]. ודשה. תבואה. אשר לא חנרויה [שם]. אשר לא עובד בה מכל מקום. דלע"ז נשאלת לא מתמרס הכא אסור [שם]. שכן עליה עוף. כפרה אדומה קאי. שפרת ומה על גבה. אע"ג דכתיב לא עלה עליה עוף. דמשמע עליה אפילו עליה בעגלה. ואי משום דכתיב עול לא מרובי טוטה שאר עבודות במסכת סוטה (מ). אפילו הכי בהא עליה עול. דלא יחא ליה. והא הדין להכניסה לרצקה ודשה [פסחים כ"ב]. עליה עליה זכר פסולה. ליתחא ליה והוא הדין למינן ומדום [שם]. אי כתיב עובד עובד משמע מילא. עבד משמע צדיק. ואע"ג דהאי בעגלה כתיב. מדויישי לפינן מהדין נבוצה טוטה עול עול במסכת סוטה [שם]. יהיה בהן. שהיה מוצא אבדה סכן. והיא. האבדה בבית הקברות. או שהיה זקן ואינה לפי כבודו [י"א]. אין האבדה מושב לוי כבודו להשיבה [ברכות ט"ז]. או שהיתה מלאכה שלו מרובה משל חבירו. עמיני טול מלאכה לרדוף אחריה יתירם על דמי האבדה ולא ילכו בעלים להשיב לו יומר מלאכה להס ומלאכה הוא הפסד [שם] כגון טוקי מרגילות שאם ילך ויחוינה יפקדו בעגלותיו יותר מדמיה [שבת ד"א].

תורה ולא עשו לפנים משורת הדין. ת"ר והתעלמת פעמים שאתה מתעלם כיצד זקן ואינה לפי כבודו והיא בבית הקברות לא צריכא מאי טעמא דהא כהן מורחה בטומאה עשה ולא תעשה עשה שנאמר וקדושת קדושים יהיו לאלהיהם לא תעשה שנאמר לנפש לא ישמא בעמיו והשחב אבירה עשה היא שנאמר חשיב לאחי' ולא אחי עשה ודחי את לא תעשה ורעה ורוב לא רחינן איסורא מקמי ממונא.